

Achter de trompetboom, tegenover de nummers 31 in het park staan maar liefst drie moerascypresen bij elkaar. Ze behoren tot de hoogste bomen van ons park en ze zitten nu, in juni, volledig "in het blad". Tijdens een van de grote stormen van een aantal jaar geleden heeft een van hen zijn top verloren, maar dat heeft de gezondheid van de boom gelukkig niet geschaad. Dit fiere drietal, maar ook de zeven die langs het paadje staan na het bruidsbruggetje (en de twee langs het water), zijn beeldbepalend voor ons park.

Uiterlijk

De moerascypres laat in de herfst zijn naalden (blaadjes eigenlijk) vallen, wat vrij ongewoon is voor een conifeersoort. In het voorjaar loopt de boom dan weer uit met lichtgroene, naaldevormige, platte bladen. In het najaar verkleurt de boom eerst oranjebruin en later naar roodbruin; felle kleuren en daarom vallen moerascypresen ook zo op. Een moerascypres groeit van nature in een stompe kegelvorm en de takken spreiden zich horizontaal uit. De boom houdt van water en heeft er zelfs geen problemen mee permanent in het water te staan.

De stam is roodbruin en draait een beetje in een spiraal. Maar het schors wordt wel meer grijs, naarmate de boom ouder wordt en schilfert dan ook wel af. Er lijken wel diepe plooiën te liggen in de stam, wat een heel karakteristiek uiterlijk geeft. Je ziet moerascypresen veel in stedelijk gebied en dat is ook geen wonder, want de soort groeit snel, is onderhoudsarm en ziekten komen er bijna niet in voor. Hij kan trouwens behoorlijk hoog worden, in Europa zo'n veertig meter.

Herkomst

De moerascypres komt uit het zuidoosten van de Verenigde Staten, waar hij nog steeds inheems is, vooral in Florida. In de Everglades groeien ze zelfs in grote aantallen. Bij Brunssum (Limburg) zijn wel fossielen van moerascypresen gevonden; daterend uit het Pliocene, grofweg vijf miljoen jaar geleden, toen er hier veel moerasbossen waren en de moerascypres erg veel voorkwam. De soort verdween toen het in deze streken kouder werd. Maar in de 18de eeuw zijn de bomen heringevoerd vanuit Amerika. En hoewel moerascypresen heel oud kunnen, vele honderden jaren zelfs, staat een van de oudste exemplaren van ons land tegenover de waterpoort in Amersfoort. Die is geplant in 1830.

De Latijnse naam luidt *Taxodium Distichum*. *Taxodium* komt van het woord "taxus" omdat de naalden op die van de *taxus* lijken. *Distichum* heeft te maken met de stand van de naalden die

in twee rijen groeien, het woord betekent dan ook "twee rijen".

Eigenschappen

Moerascypres is eenhuizig, dat betekent dat de vrouwelijke en mannelijke bloemen aan dezelfde boom zitten. Maar net zoals andere naaktzadigen, maakt de soort eigenlijk geen echte bloemen. Er zijn pollendragende, roodachtige mannelijke kegels die in groepjes als katjes bij elkaar hangen en die je in de winter goed kunt zien. Als de kleine groene vrouwelijke kegels nadat zij door de wind bestoven zijn in het voorjaar, in het water vallen, kunnen ze daar zo goed tegen, dat ze drie jaar later nog steeds kunnen ontkiemen.

Heel kenmerkend voor de moerascypres zijn de luchtwortels. Rondom de boom verschijnen na zo'n twintig jaar holle houten wortels, die wel een meter hoog kunnen worden. Dat doet de boom om toch voldoende lucht te krijgen als hij in het water staat, zoals in moerassen vaak het geval is. Jammer genoeg hebben onze moerascypresen niet van die prachtige, geheimzinnig aandoende bouwsels gemaakt, maar toch kun je wel wortels zien doorschemeren in het gras. Overigens staan ze bijzonder stevig door hun groot wortelgestel, omwaaien, dat zal niet snel gebeuren.

Bijzonderheden

Het hout is van prima kwaliteit en erg goed bestand tegen rotting. Daarom wordt het, ook in Nederland, gebruikt voor dakbedekking, goten, in kassen en voor doodskisten. Het is ook een goed idee een moerascypres een eindje van je huis in de tuin te hebben, omdat de bliksem erdoor aangetrokken wordt en dan niet je dak zal treffen.

En je kunt er nog meer nuttige dingen mee doen. Met hars van de kegels kun je wonden ontsmetten en de gedroogde bast en naalden vermalen tot poeder schijnen zeer heilzaam te zijn tegen vet haar. Het hout van de moerascypres heeft een heerlijke geur. Het is bijna jammer dat onze moerascypresen geen luchtwortels hebben. Dan zouden we die kunnen gebruiken als bijenkorven, zoals de indianen in Florida dat deden.

Tot slot

Er is een fraai gedicht gemaakt door Dick Hillenius waar de moerascypres in voorkomt. Het staat in een bundel met 100 gedichten over tuinen, van dichters uit de 19de en 20ste eeuw die bijeen zijn gebracht door Paul Geerts.

De zojuist onteigende volkstuin
(ten bate van groter nut: parkeerplaats
of de weg er heen)
bevatte nog allerlei moois
een meidoorn bijna bloeiend
een moerascypres zelfs, kaal nog
en wachtend als zoveel andere bomen
Bulldozers likken hun grage bekken

Zoveel uitvinders als er zijn
is er niet één - of uiteindelijk een uitvinderes
die een worm uitvindt tegen beton
een klein apparaat tegen rechtlijnigheid
een opblaasmiddel tegen
voor niets dan besturen geschikten?

Puin is het nu
Zelfs het gras is verbrand
dood haar op een nooit goed gevoegd hoofdje
Stof waren we, tot stof willen ze
-de nooit aflatende ingrijpers-
ons terug dwingen.

Uit: Zonder verbeelding geen tuin, samenstelling Paul Geerts, Uitgeverij Contact (2003)

Het is een heel prettige gedachte dat ons mooie park nooit hetzelfde lot beschoren zal zijn als de volkstuintjes uit dit gedicht. Je moet er toch niet aan denken dat hier geparkeerde auto's zouden staan in plaats van onze trotse moerascypresen.